

DZIENNIK

ZARZĄDU

M. ŁODZI

Redakcja i Administracja
Pl. Wolności 14, parter, tel. 28-00.
Administ. czynna od g. 9—12 w p.
Redakcja od godz. 2—3 po poł.

Ogłoszenia: Wiersz nonparel, (cztery szp. na stronie) zł. 0.20. — Przed tekstem zł. 0.55 — za wiersz (dwie szpalty na stronie), — Drobne zł. 0.05 za wyraz. Najmniejsze ogłoszenie zł. 0.50.

Prenumerata: Miesięcznie zł. 1.—

Cena egzemplarza zł. 0.25.

Nr. 27 (455)

Łódź, dnia 3 lipca 1928 r.

Rok X

Treść numeru: Protokół I Zjazdu Lekarzy i Działaczy Samorządowych Szpitalnych. — Społeczne znaczenie regulacji miast. — Protokół 11 (II sesji) posiedzenia Rady Miejskiej. — Sprawozdanie Wydziału Kanalizacji i Wodociągów m. Łodzi za m-c kwiecień 1928 r. — Sprawozdanie Oddziału Sanitarnego przy Wydziale Zdrowotności Publicznej za m. marzec 1928 r. — Sprawozdanie Miejskiego Urzędu Weter. za m. maj 1928 r. — Okólnik Nr. 20. — Kronika Miejska. — Z życia miast polskich. — Ogłoszenie.

PROTOKÓŁ

I Zjazdu Lekarzy i Działaczy Samorządowych Szpitalnych.

Łódź, dnia 17 czerwca 1928 roku.

W dniu 17 czerwca 1928 roku o godz. 11-ej w sali posiedzeń Rady Miejskiej m. Łodzi obradował I-szy Zjazd Lekarzy i Działaczy Samorządowych Szpitalnych, który zgromadził 148 uczestników.

Obrady zagał przewodniczący Komitetu Organizacyjnego p. Bronisław Ziemięcki, Prezydent m. Łodzi, powołując Prezydium Zjazdu w następującym składzie:

Przewodniczący: dr. Wincenty Bogucki, Wiceprezydent m. st. Warszawy,

Wiceprzewodniczący: dr. Kunicki, Prezes Okręgowego Związku Kas Chorych, Kraków,

Wiceprzewodniczący: dr. Szulc, Decernent Wydziału Zdrowia Publicznego, Poznań,

Sekretarz: p. Stanisław Kempner, Naczelnik Wydziału Zdrowotności Publicznej Magistratu m. Łodzi.

Przemówienie powitalne wygłosił Prezes Rady Miejskiej m. Łodzi, inż. Jan Holcgreber. W imieniu Urzędu Wojewódzkiego powitał Zjazd Naczelnik Zakrzewski, w imieniu Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej — inż. Jan Woyciechowski.

Następnie zatwierdzono regulamin obrad następującej treści:

1. Referat i koreferat trwać może 30 minut,
2. W dyskusji głos zabierać można dwa razy: pierwszy raz 10 minut, drugi raz 5 minut,
3. Odpowiedź referenta wzgl. koreferenta trwać może do 20 minut,
4. Głosowanie odbywa się nad wnioskami, które uprzednio przechodzą do Komisji Redakcyjnej.

Komisję redakcyjną wybrano w następującym składzie: Przewodniczący dr. Kunicki, członkowie: dr. Koralewski, dr. Giebartowski, dr. Jakimiak, dr. Margolis. Pozatem w skład tej Komisji wchodzi referenci: dr. Zawadzki i dr. Mittelstaedt oraz wnioskodawcy: dr. Soboczyński, dr. Krygier, dr. Nowakowski i dr. Seidl.

Zkolei wygłoszony został przez dr. Józefa Zawadzkiego referat na temat: gospodarka finansowa i organizacja szpitali samorządowych w świetle rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 roku o zakładach leczniczych. Jako koreferent na ten sam temat wystąpił dr. Mittelstaedt z Łodzi.

W dyskusji, która się w następstwie referatów wywiązała, zabierali głos, niezależnie od p. dr. Rudolfa Sikorskiego, przedstawiciela Departamentu Zdrowia, pp. dr. Seidl, dr. Margolis, dr. Krygier, dr. Nowakowski, dr. Soboczyński, dr. Jakimiak, dr. Ostromecki, dr. Seidl (powtórnie), dr. Siwiński, dr. Domański, dr. Bacia, dr. Koszutski, dr. Giebartowski, Maciejewski, Barkowski, dr. Tomaszewski, dr. Ostromecki (powtórnie). Odpowiedzi im: dr. R. Sikorski, dr. Mittelstaedt i jako ostatni dr. Zawadzki.

Po pierwszym przemówieniu dr. Seidla, przewodniczący ogłosił półgodzinną przerwę.

Zgłoszone wnioski przekazano Komisji Redakcyjnej i po uzgodnieniu tychże poddano pod głosowanie, w rezultacie czego Zjazd

u c h w a l i ł:

„Biorąc pod uwagę, że Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 roku o zakładach leczniczych nie przyczynia się do rozwoju szpitalnictwa w kraju ze względu na to, iż:

I. art. 13 Rozporządzenia, nakładający na związki komunalne i miasta obowiązek zakładania szpitali, a nie wskazujący nowych źródeł dochodu, przez ustęp 2-gi tegoż artykułu staje się wobec złego stanu finansowego większości miast iluzorycznym,

II. przewidziane w art. 15, 17, 18, 22, 23, 26 zmniejszenie wpływu samorządów na budowę i prowadzenie szpitali z natury rzeczy zniechęca samorządy do spraw szpitalnictwa i zahamuje inicjatywę ich w tej dziedzinie,

III. wyodrębnienie szpitali w niezależne od samorządu jednostki administracyjno-gospodarcze utrudni szerokim warstwom ludności korzystanie ze szpitali,

IV. ustawa o zakładach leczniczych powinna przed wprowadzeniem w życie ulec zasadniczym zmianom,

V. pierwszym zasadniczym warunkiem rozwoju szpitalnictwa jest stworzenie podstaw finansowych samorządów i rozszerzenie ich kompetencji finansowych, —

1. zwrócić się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o wyjednanie odroczenia terminu wprowadzenia w życie Rozporządzenia z dnia 22 marca 1928 roku do czasu wydania ustawy i zasileniu finansów samorządowych nowymi uprawnieniami na cele szpitalnictwa,
2. zwrócić się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o wydanie, przed wprowadzeniem w życie Rozporządzenia, wszystkich przepisów wykonawczych, przewidzianych w Rozporządzeniu i o przekazanie tych przepisów przed wydaniem Państwowej Radzie Zdrowia oraz Radzie Samorządowej,

3. zwrócić się do posłów, reprezentujących samorząd w Sejmie, o niezwłoczne wniesienie do Sejmu projektu nowelizacji Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22-go marca r. b. o zakładach leczniczych,
4. polecić Komitetowi Wykonawczemu Zjazdu, aby na zasadzie wniosków, uchwalonych, zredagował odpowiednie zmiany w odnośnych artykułach Rozporządzenia dla wręczenia posłom na Sejm i zarządowi Związku Miast,
5. zwrócić się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej (Główny Urząd Ubezpieczeń) oraz do Ogólnopolskiego Związku Kas Chorych z przedstawieniem, że w miastach większych i przemysłowych (Łódź, Poznań, Kraków, Wilno, Białystok, Sosnowiec, Zawiercie, Dąbrowa Górnicza i t. p.) zarządy Kas Chorych powinny przystąpić do budowy własnych szpitali ogólnych,
6. zwrócić się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o skuteczną inicjatywę tworzenia w miastach wojewódzkich i powiatowych t. zw. związków szpitalnictwa, w skład których wchodziłyby miasta wydzielone oraz miasta powiatowe, sejmiki i kasy chorych, a celem ich byłoby rozbudowa, ulepszenie i prowadzenie szpitali ogólnych,
7. walka z gruźlicą, jaglicą, chorobami wenerycznymi, alkoholizmem, tak w sensie zapobiegawczym, jak leczniczym, powinna być na terenie województwa względnie dużego miasta skoordynowana i prowadzona pod jednym kierownictwem i kosztem rządu, samorządu wojewódzkiego, miast wydzielonych, sejmików, kas chorych i organizacji społecznych,
8. zwrócić się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o skuteczną inicjatywę w urzędach wojewódzkich, o utworzenie związków wojewódzkich dla opieki nad umysłowo chorymi, przy czem art. 12 projektowanej ustawy o opiece nad osobami psychicznie choremi powinien być zmodyfikowany,
9. w celu zapewnienia rozwoju lecznictwa w Polsce i należytego skoordynowania w tej dziedzinie działalności organów rządu, związków komunalnych i kas chorych, — powołać Ministerstwo Zdrowia Publicznego i Opieki Społecznej jako organ centralnej służby zdrowia".

Następnie dokonano wyboru Komitetu Wykonawczego, w którego skład weszli pp. z Warszawy dr. Bogucki, dr. Zawadzki i dr. Jakimiak, z Łodzi Prezydent Ziemięcki, z Poznania dr. Szulc, z Krakowa dr. Kunicki i z Lublina dr. Garbaczewski.

Komitetowi temu przekazano wszystkie inne wnioski, które bezpośrednio nie wpływają z ustawy, będącej tematem obrad, i które znalazły już swoje odbicie we wnioskach referentów.

Przed zakończeniem obrad przewodniczący składu podziękowanie przedstawicielom władz państwowych za udział w obradach oraz przedstawicielom władz samorządowych łódzkich w osobach p. Prezesa Rady Miejskiej inż. Jana Holcgrebera i Prezydenta Bronisława Ziemięckiego za przyczynienie się do zorganizowania Zjazdu.

Pan Prezydent Ziemięcki zaprasza obecnych na obiad wydany przez miasto.

Zjazd wysłał depesze do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Ignacego Mościckiego, do Pana Prezesa Rady Ministrów Marszałka Piłsudskiego, do Pana Ministra Spraw Wewnętrznych Składkowskiego z wy-

razami hołdu oraz do Burmistrza m. Świśloczy z racji odsłonięcia tamże pomnika Romualda Traugutta.

O godzinie 5-ej po poł. Przewodniczący Zjazd zamyka.

Sekretarz:

Przewodniczący Zjazdu:

(—) *St. Kempner.*

(—) *Dr. Bogucki.*

Spoleczne znaczenie regulacji miast.

W związku z postępującymi żywo pracami nad ukończeniem planu regulacyjnego m. Łodzi, podajemy za „Robotnikiem” wywiad z b. ławnikiem m. Warszawy, członkiem komisji regulacyjnej łódzkiej, prof. Teodorem Toeplitzem, na temat społecznego znaczenia regulacji miast.

Spoleczne znaczenie regulacji miast było do niedawna zupełnie niedoceniane. Sprawa regulacji była to sprawa raczej inżynierska, oraz sprawa budząca zainteresowanie, w pierwszym rzędzie właścicieli placów, którzy starali się z danego terenu jak najwięcej wykroić placów budowlanych. Cierpiał na tem interes mieszkańców domów, budowano bowiem w ten sposób domy bez powietrza i światła — które właściciele domów czerpali z ulic, stanowiących własność publiczną.

Spoleczna strona zagadnienia regulacji miasta ogromnie na tem cierpiała. Nawet dotąd, niestety, nie wszędzie w samorządach jest ta sprawa należycie doceniana.

Ustawowy obowiązek przedłożenia planu regulacyjnego istnieje nie w całej Polsce i nie wszystkie gminy miejskie obejmuje. Stworzenie, względnie rozwój planu regulacyjnego dla miast jest zadaniem naczelnem, którego waga i szczególniejsze znaczenie jest dla klasy robotniczej nieocenione. Ludność pracująca, gnieźdząca się w niedostatecznych mieszkaniach, nie mająca do dyspozycji wielkich lokali publicznych, zmuszona często przebywać znaczne przestrzenie do miejsc pracy jest związana z ulicą, z placem publicznym, zieleńcem, stanowiącym naturalne i jedyne rozszerzenie własnego mieszkania. Strona estetyczna miasta ma dla ludności robotniczej znacznie większe znaczenie niż dla warstw posiadających. Plan więc regulacyjny, odpowiadający potrzebom klasy robotniczej musi dążyć do stworzenia miasta pięknego o szerokich przestrzeniach, przeznaczonych dla użytku publicznego, z wyraźnym rozdziałem miejsc zamieszkania od miejsc pracy fabrycznej, choćby się znajdowały w najbliższym ich sąsiedztwie. Robotnik nie może rokrocznie czerpać zapasu zdrowia u wód, w górach lub nad morzem. Nawet lotnisko podmiejskie nie jest dla niego często dostępne. Trzeba więc tembardziej, by jego mieszkanie nie miało charakteru koszar lub więzienia, miało dosyć powietrza, światła i zieleni.

Właściwe zaprojektowanie dzielnic przemysłowych może decydować nie tylko o warunkach, w jakich robotnicy będą zmuszeni pracować, ale i o rozwoju przemysłowym danego miasta. Nie musi ów rozwój jednak iść po linii egoistycznych interesów poszczególnych przemysłowców.

Jest również rzeczą bardzo ważną, aby plan regulacyjny nie zmuszał robotników do przebywania dalekich przestrzeni do miejsc pracy, co

fatalnie wpływa na stan robotnika, który przychodzi do pracy już zmęczony. Istnieją bardzo ciekawe statystyki, udowadniające, iż od odległości mniejszej lub większej robotnika od warsztatu pracy, zależną jest ilość nieszczęśliwych wypadków przy pracy.

Wreszcie należy podkreślić z naciskiem, iż domy zdrowe i higieniczne nie powinny być wielopiętrowe, ale najwyżej powinny mieć trzy kondygnacje. Nie jest bowiem prawdą, iż buduje się domy wysokie, bo place są drogie, lecz prawdą jest, że place są drogie z powodu budowania wysokich domów.

Na zakończenie chcę jeszcze dodać, iż socjalistyczny samorząd w Łodzi odnosi się do społecznego znaczenia planu regulacji miasta z pełnym zrozumieniem, czego dowodem wyłonienie specjalnej komisji dla regulacji Łodzi.

PROTOKÓŁ

11 (II sesji) posiedzenia specjalnego Rady Miejskiej.

Łódź, dnia 30 maja 1928 roku.

Komplet radnych 74.

Komplet członków Magistratu 11.

Obecnych radnych 58.

Obecnych członków Magistratu 7.

Posiedzenie otworzył o godz. 21 min. 15 Wiceprezes Rady Miejskiej, R. Klim, w obecności quorum Rady Miejskiej (65 członków), zaprosiwszy do stołu prezydjalnego radnych-sekretarzy J. Richtera i inż. F. Pałaszewskiego oraz Dyrektora Biura Rady Miejskiej, P. Rundo, do prowadzenia protokołu.

Przyjęto do wiadomości:

Zawiadomienia członków Rady Miejskiej: L. Frinkera, A. Harasza, inż. J. Holcgrebera, J. Hutnika, dr. St. Kopcińskiego, L. Kuka, L. J. Mincberga, dr. J. Rosenblattta i B. Ziemięckiego, usprawiedliwiających nieobecność swą na posiedzeniu w dniu dzisiejszym.

UCHWAŁONO:

I. **W sprawie zaciągnięcia przez Gminę Miejską Łódź długoterminowej pożyczki zagranicznej na cele inwestycyjne w wysokości dolarów amerykańskich 6,000,000.** — II uchwalenie (zgodnie z art. 33 Dekretu o Samorządzie Miejskim, Dz. P. P. P. Nr. 13 z dnia 7.II. 1919 r., poz. 140):

Rada Miejska, w związku z uchwałą swą Nr. I z dnia 29 maja 1928 roku, postanawia:

Zaciągnąć dla Gminy Miejskiej Łódź przez firmy „A. M. Lamport and Co. Inc.” i „Hallgarten and Co.”, zwane poniżej dla skrócenia Bankierami, pożyczkę w kwocie 6,000,000.— dolarów Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej na następujących zasadniczych warunkach (załączniki A i B):

1. pożyczka będzie zaciągnięta przez wydanie i emitowanie przez Miasto obligacyj na sumę kapitału 6,000,000.— dolarów Stanów Zjednoczonych w złocie z oprocentowaniem po 7 od sta rocznie;
2. pożyczkę zaciąga się na lat 30 i obligacje na nie będą wydane pod datą 1 marca 1928 roku, płatne zaś będą 1 marca 1958 roku;
3. procent będzie płacony co pół roku 1 marca i 1 września każdego roku;

4. na amortyzację obligacji Miasto będzie wpłacało niezbędne fundusze, poczynając od 1 marca 1932 roku;
5. Miasto będzie uprawnione wykupić obligacje i przed terminem ostatecznej ich płatności w całości lub częściowo po kursie 104% kapitału, o ile wykup nastąpi przed 1 marca 1935 roku, po kursie 103%, jeżeli wykup nastąpi w dacie lub po 1 marca 1935 r. i przed 1 marca 1938 roku, lub po tej dacie, lecz przed dniem 1 marca 1941 roku, po kursie 101% kapitału, jeżeli wykup nastąpi 1 marca 1941 roku lub po tej dacie, lecz przed 1 marca 1944 roku. Po tej ostatniej dacie wykup będzie dokonywany w cenie kapitału wraz z narosłymi procentami do dnia wykupu;
6. Miasto otrzyma od Bankierów, realizujących pożyczkę, za obligacje 83% sumy kapitału, 6,000,000.— dolarów plus narosłe procenty od obligacji, licząc od dnia 10 kwietnia 1928 roku do daty dostarczenia Bankierom obligacji, lub też jeżeli będą emitowane tymczasowo pokwitowania, do daty dostarczenia tych pokwitowań, a zawsze do daty, która będzie wcześniejsza. Na wypadek, jeżeli cena emisyjna obligacji w chwili ofiarowania ich publiczności przez Bankierów będzie wyższa, niż 89% kapitału obligacji z narosłymi procentami, to nadwyżka ponad 89% z temi procentami będzie podzielona w równych częściach między Bankierami i Miastem. Powyższą sumę realizacyjną Bankierzy wypłacą Miastu przy otrzymaniu od Miasta obligacji. Z sumy, osiągniętej za obligacje, będzie zatrzymana kwota 210,000.— dolarów na zapłatę procentów, wymagalnych 1 września 1928 roku;
7. Miasto udziela wypuszczonym przez się obligacjom do czasu pełnej ich spłaty prawa pierwszeństwa przed jakimkolwiek innemi obcemi lub przyszłemi długami na dochodach z udziału Miasta w państwowym podatku dochodowym z dodatku do podatku przemysłowego, składającego się z podatku od obrotu i opłat za świadectwa przemysłowe i patenty, a także z państwowego podatku od alkoholu i z podatku od nieruchomości i zabezpiecza zaciągniętą pożyczkę wpływami z tych podatków;
8. Miasto ponosi wszelkie koszty i wydatki, jakie będą połączone z przeprowadzeniem pożyczki i związanych z nią czynności i formalności w Polsce, a pozatem zwróci Bankierom ich koszty, związane z realizacją pożyczki poza Polską włącznie z wynagrodzeniem polskiego adwokata Bankierów w kwocie jednak, nie przewyższającej 50,000.— dolarów;
9. Szczegółowe wykonanie umowy pożyczki i nadzór nad wykonaniem zobowiązań ze strony Miasta powierza się specjalnie do tego powołanemu Agentowi Fiskalnemu. Przyjąć w zasadzie załączony projekt obligacji.
10. Upoważnić Prezydenta m. Łodzi łącznie z jednym z Wiceprezydentów lub — w razie jego choroby lub nieobecności — dwu Wiceprezydentów do zawarcia z powyższemi firmami „A. M. Lamport and Company Inc.” i „Hallgarten and Co.”, jako Agentem Fiskalnym ostatecznych umów i w tym celu do ustanawiania szczegółowych warunków tych umów w granicach, zakreślonych w §§ 2—9, również do ostatecznego ustalenia treści mających być wypuszczonemi

przez Miasto obligacyj na tych samych zasadach i do przeprowadzenia wszelkich czynności, jakie w związku z zaciągnięciem pożyczki okażą się niezbędnymi (załącznik C);

11. Upoważnić Prezydenta Miasta do podpisywania w imieniu Gminy Miejskiej Łódź poza wskazanymi w p. 10 wszelkich zobowiązań, pism i dokumentów, jakie i gdzie będą potrzebne i do przelewania tego jego pełnomocnictwa na inne osoby podług jego uznania oraz do wyznaczania różnych osób dla wykonywania poszczególnych czynności związanych z realizacją pożyczki.
12. Z zaciągniętej pożyczki obrócić około 4,000,000.— dolarów na potrzeby kanalizacji, resztę zaś na inne inwestycje produktywne, a w tem na budowę domów czynszowych dla robotników.
(W głosowaniu brało udział 65 członków Rady Miejskiej; uchwałę powzięto wszystkimi głosami przy jednym wstrzymującym się).

II. W sprawie zaciągnięcia przez Gminę Miejską Łódź w Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie pożyczki w kwocie zł. 264,000.— na wykończenie domu przy ul. Napiórkowskiego Nr. 76 — II uchwalenie (zgodnie z art. 33 Dekretu o Samorządzie Miejskim Dz. P. P. P. Nr. 13 z dnia 7.II. 1919 roku, poz. 140):

Rada Miejska, w związku z uchwałą swą Nr. II z dnia 29 maja 1928 roku, postanawia:

1. zaciągnąć w imieniu Gminy Miejskiej Łódź z Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie na wykończenie 2-piętrowego domu z dwiema oficynami na nieruchomości, położonej przy ul. Napiórkowskiego Nr. 76, Nr. hip. 2391, rep. hip. 5900, przyznaną na ten cel pismem tegoż Banku L. CK./Wydz. Bud. Nr. reg. G. 2 z dnia 10 kwietnia 1928 roku, pożyczkę w kwocie zł. 264,000.— (dwieście sześćdziesiąt cztery tysiące);
2. zabezpieczyć spłatę powyższej kwoty na rzecz Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie na hipotece nieruchomości, położonej w Łodzi przy ul. Napiórkowskiego 76, a oznaczonej Nr. hip. 2391, rep. hip. 5900, przez zapisanie kaucji hipotecznej w wysokości złotych 316,800.— (trzysta szesnaście tysięcy osiemset), zaś do tego czasu przekazać na zabezpieczenie pożyczki wpływy z dodatków komunalnych do podatków państwowych;
3. upoważnić 2-ch członków Magistratu do wykonania niniejszej uchwały Rady Miejskiej, do zeznania w imieniu Gminy Miejskiej Łódź, aktów notarialnych w sprawie zaciągnięcia pożyczki i zapisania kaucji, do podpisywania weksli, nie wyłączając kaucyjnych, do podjęcia tej pożyczki i pokwitowania z jej odbioru, jak również do wykonania wszelkich innych czynności z powyższą pożyczką związanych.

(W głosowaniu brało udział 65 członków Rady Miejskiej; uchwałę powzięto jednomyślnie).

III. W sprawie pomocy ofiarom trzęsienia ziemi w Bułgarii:

Rada Miejska, przychyłając się do wniosku Magistratu Nr. 419 z dn. 14 maja 1928 roku, postanawia:

1. wyasygnować z kredytów, przewidzianych w budżecie Zarządu m. Łodzi na rok administracyjny 1928/29 na „inne wydatki nieprzewidziane” (poz. r. O. § 2, Dz. I wydatków), Polskiemu Komitetowi

Pomocy Ofiarom Trzęsienia Ziemi w Bułgarii, mającemu siedzibę w Warszawie, kwotę zł. 10,000.— tytułem jednorazowej subwencji;

2. wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.
(Uchwałę powzięto jednomyślnie bez dyskusji).

Z powodu wyczerpania porządku dziennego, przewodniczący o godzinie 21 min. 25 posiedzenie zamyka.

Prowadzący protokół:

(—) P. R u n d o.

Radni - sekretarze:

(—) J. Richter.

(—) Inż. F. Pałaszewski.

Przewodniczący:

(—) R. K l i m.

SPAWOZDANIE

Wydziału Kanalizacji i Wodociągów m. Łodzi
za miesiąc kwiecień 1928 roku.

DZIAŁ BUDOWY.

Roboty rozpoczęto z dniem 10 kwietnia, po dokonaniu przygotowań, zwózki materiałów i t. p.

Odcinek I. Budowa Stacji Oczyszczania ścieków rozwijała się dalej. Mury zewnętrzne doprowadzono pod parapety okien. Mury wewnętrzne i urządzenia wybudowano do wysokości połowy kanału wylotowego. Podosypano i splantowano teren w ilości 560 m.³ i ustawiono 6 zasuw mechanicznych na Stacji. Zużyto około 150,000 cegieł i 30 tonn cementu.

Odcinek II porządkował tereny na zeszlorocznych miejscach robót, t. j. na linii głównego kolektora i w okolicy. W kwietniu zakończono zasypkę na głównym kolektorze — 1,462 metrów³, rozplantowano 4,800 m.³ ziemi pod trasę przyszłej drogi, na linii Gł. Kolektora, obniżono w związku z regulacją terenów 10 wentylatorów i 3 włazy, wreszcie wykończono drobne roboty murarskie w kolektorze.

Odcinek III rozpoczął roboty na ul. Traugutta od Piotrkowskiej do Sienkiewicza ziemne w dniu 12 kwietnia, murarskie w dniu 25.4.28 i wymurował ogółem 76 m. b. kanału murowanego II kl. (70/125 cm.) zużywając 40,000 cegieł i 80 beczek cementu.

Odcinek IV rozpoczął roboty na ul. Nowocegielnianej od ul. Nowo-Towarowej. Grunt nadzwyczaj trudny, nasycony wodą podskórną utrudniał tak roboty, że w ciągu kwietnia wykończono załedwie 24 m. b. kanału (II kl. 70/125 cm.). W końcu miesiąca po ustawieniu elektrycznych pomp, sytuacja nieco się poprawiła i jest nadzieja, że w maju będzie zupełnie opianowana.

Odcinek V wybudował w kwietniu 206 m. b. kanału rurowego 30 cm. średnicy na ul. Kościuszki od Zielonej do 6-go Sierpnia i 35 m. b. 40 cm. średnicy od 6-go Sierpnia w kierunku Andrzeja, z ustawieniem 1 włazu i 3 wentylatorów. Robota szła gładko, grunt był dobry.

Roboty pomocnicze.

Betoniarnia wykonała w kwietniu 1,780 szt. płyt chodnikowych i 3,061 szt. bortnic.

Kopalnia piasku na Polesiu Konstantynowskim dostarczyła 332 m³ piasku i z kamienia 45 m³ szabru.

Konserwacja starej sieci kanalizacyjnej. Oczyszczono dno rzeki Łódki na ogólnej długości około 400 m. b. oraz zreperowano cembrowinę i pokrycia na długości ok. 100 m. b. Ponadto oczyszczono studzienki uliczne starych kanałów i nowych.

DZIAŁ GOSPODARCZY.

W kwietniu przyjęto na Magazyn Centralny:

Cementu	—	8	wagonów	około	120	tonn
Cegły	—	105	"	"	1,575	"
Kamionek	—	3	"	"	45	"
Różnych materj.	—	1	"	"	15	"
Razem					117	wagonów
Od początku roku		218	"	"	4,270	"
Razem					335	wagonów
					około	6,025
					tonn	materiałów

Na roboty wysłano:

Cementu	—	38	wagonetek	około	190	tonn
Cegły	—	244	"	"	1,220	"
Drzewa	—	5	"	"	25	"
Kamionek	—	19	"	"	95	"
Różnych materj.	—	26	"	"	130	"
Razem					332	wagonetek
Od początku roku		248	"	"	1,240	"
Razem					580	wagonetek
					około	2,900
					tonn	materiałów

W warsztatach Działu Gospodarczego wykonywano pierścienie tunelowe, okucie form, montaż gryzarki, traktora, remont tacek, wagonetek, formy do betonu i szablony do kanałów.

W roku bieżącym wprowadzono na próbę wożenie materiałów na miejsce robót traktorem z przyczepkami.

Stan zatrudnienia.

Stan zatrudnienia wynosi na 1 kwietnia **151 robotników**. Wobec rozpoczęcia robót nastąpiło przyjmowanie do pracy, tak, że na 30 kwietnia liczba robotników wyniosła w Wydziale:

Robotników dniówkowych	—	636	ludzi
" akordowych	—	268	"
Razem		904	robotników

Sprawozdanie kasowe za kwiecień 1928 roku.

Pozostałość na 1 kwietnia r. b.		Zł.	8,558.93
Wpływy: z Kasy Miejskiej na budowę		"	350,000.—
Wydziału na przywrócenie kredytów	Zł.	1,513.23	
" na Stare Kanały (zwrot z Magistratu 1927 r.)	"	92,724.34	
" na St. Kan. opłaty za połączenia	"	882.25	" 95,119.82
Razem		Zł.	453,678.75

Wydatki: Materiały budowlane, cła i przewozy kolejowe		Zł. 110.116.74
Robocizna: miesięczni	Zł. 33,658.70	
dniówkowi	„ 53,122.10	
akordowi	„ 14,849.02	
zapomogi i gratyfikacje	„ 1,058.50	
przedsiębiorcy za roboty	„ 23,944.61	„ 126,632.93
Utrzymanie starych kanałów: personel	Zł. 1,473.80	
robocizna	„ 4,121.72	
różne	„ 49.70	„ 5,645.22
Różne wydatki (komorne, procenty, opłaty rejentalne, podróże i t. p.)		„ 11,178.98
Depozyty		„ 32.97
Pozostałość na 1 maja 1928 roku		„ 200,071.91
	Razem	Zł. 453,678.75

SPRAWOZDANIE

Oddziału Sanitarnego przy Wydziale Zdrowotności Publicznej za miesiąc marzec 1928 r.

I. Oględziny sanitarne.

Liczba dokonanych oględzin sanitarnych:

A. Nieruchomości w miesiącu sprawozdawczym — 1623, w mies. poprzednim — 837.

B. Miejsc sprzedaży w mies. sprawozd. — 1238, w mies. poprzednim — 449.

C. Przedsiębiorstw i zakładów w miesiącu sprawozdawczym — 465, w mies. poprz. — 248.

D. Przesłano do analizy 76 prób artykułów spożywczych, w mies. poprzednim — 10, z tego zakwestjonowaniu uległo 13 prób; wniosków kar-nych wystosowano — 12.

W marcu dokonano znacznie więcej oględzin sanitarnych niż w lutym ze względu na to, iż lekarze sanitarni poza innymi czynnościami poświęcili więcej uwagi stanowi poszczególnych posesyj w mieście.

E. Sporządzono protokółów — 481, w mies. poprz. — 166.

Ea. Załatwiono spraw dobrowolnie — 832, w mies. poprz. — 743.

II. Stan zdrowotny miasta.

a) Zachorowania na choroby ostro-zakaźne:

Dur plamisty — 0 (2), dur brzuszny — 25 (22), płonica — 34 (79), błonica — 71 (68), róża — 2 (2), gorączka połogowa — 3 (1), odra — 35 (32), krztusiec 18 (39), ogółem w miesiącu sprawozdawczym — 188, w mies. poprzednim — 245.

Stan zdrowotny w marcu uległ poprawie; zmniejszyła się znacznie liczba zachorowań na krztusiec i płonicę, — na podkreślenie zasługuje fakt, że nie zanotowano dalszych wypadków zachowań na dur plamisty.

b) Zgony na choroby ostro-zakaźne:

Dokonano oględzin zwłok w miesiącu lutym — 100, marcu — 134.

III. Walka z chorobami zakaźnymi.

1. Przeprowadzono szczepienia przeciwtyfusowe w postaci pigulek u otoczenia chorych — 97 (86), oraz u wszystkich mieszkańców domu przy ul. Zawadzkiej Nr. 25; ogółem szczepiono 209 osób (w miesiącu poprzednim — 2604).

2. Zbadano w Instytucie Badawczym wodę pod względem chemicznym ze studzien 75 (76).

3. Zbadano w pracowni Bakterjologicznej wodę pod względem bakterjologicznym ze studzien 62 (36).

4. Dokonano nocnych oględzin sanitarnych 1 (0).

5. Skontrolowano dołów: biologicznych — 65 (20).

IV. Działalność poszczególnych instytucji Oddziału Sanitarnego.

1. MIEJSKA IZBA ODKAZAJĄCA.

a) Dokonano odkażeń po chorobach — 279 (289) w 476 (337) ubikacjach o pojemności 126,53 m³ (7494 m³).

b) Odkażono rzeczy 88 sztuk, wagi 191 kg. (w mies. poprzednim 67 sztuk, wagi 86 kg.).

2. ZAKŁADY KĄPIELOWE.

a) I Miejski Zakład Kąpielowy przy ulicy Wodnej Nr. 25: wykąpano osób 17708 (14441), ostrzyżono osób 150 (80).

b) II Miejski Zakład Kąpielowy przy ulicy Szkolnej Nr. 11: wykąpano osób 13458 (11052), ostrzyżono — 581 (499), odwieszono — 7820 (6379).

c) W obu zakładach wykąpano osób 31166 (25473), ostrzyżono — 731 (579), odwieszono — 7820 (6379).

d) Kąpieliska szkolne — 11715 (6581).

Z ogólnej ilości kąpeli przypada: 1. kąpeli płatnych — 14450 (11249) 2. kąpeli dzieci szkolnych 21044 (13192), 3. przymusowych — 177 (405), 4. na rachunek Kasy Chorych — 331 (330), 5. różnych — 1244 (0), 6. bezpłatnych — 5635 (6988).

Wykąpano w marcu o 5134 osób więcej niż w lutym.

3. DOM IZOLACYJNY.

a) Przyjęto z powodu podejrzenia na tyfus plamisty osób 2 (5), b) ilość dni izolacyjnych wynosi 8 (101), c) wypisano do domu po ukończeniu okresu izolacji osób 2 (14).

4. MIEJSKA PRACOWNIA BAKTERJOLOGICZNA

Dokonano badań 1135 (1099), z tego: 1. badań krwi — 992 (952), 2. nalotów — 12 (8), 3. płynów mózgowo-rdzeniowych — 30 (22), 4. klinicznych — 75 (95), różnych — 26 (22).

5. SEKCJA DO WALKI Z JAGLICĄ

a) Zgłosiło się chorych na oczy do zbadania po raz pierwszy 713 (643), z tego: 1. wezwanych zgłosiło się osób 624 (574), 2. z własnej chęci — 89 (69), b) zaopiniowano chorych na jaglicę — 6 (82), c) z tego zarejestrowano nowych zachorowań na jaglicę 65 (57).

6. SEKCJA DO WALKI Z RAKIEM.

a) Zgłosiło się do zbadania osób 41 (51), b) stwierdzono nowotworów złośliwych — 2 (8), c) skierowano do leczenia szpitalnego — 2 (3), do leczenia radem — 0 (3), roentgenem — 0 (2).

V. Propaganda.

Umieszczano co kilka dni w prasie miejscowej, za pośrednictwem Oddziału Prasowego, wzmianki w sprawie kar za uchybienia sanitarne.

VI. Wywód.

1. Zaszczepiono przeciw durowi brzuszemu o 2395 osób mniej niż w lutym ze względu na to, iż lekarze sanitarni poświęcili szczególną uwagę na stan sanitarny miasta.
  2. Wykapano w marcu o 5134 osób więcej niż w lutym.
  3. Ruch w Sekcji Walki z Jaglicą był żywszy niż w lutym.
  4. Załatwiono dobrowolnie o 142 sprawy więcej niż w lutym.
-
-

SPRAWOZDANIE

Miejskiego Urzędu Weterynaryjnego za maj 1928 r.

I. Choroby zaraźliwe zwierzęce:

Nie stwierdzono.

II. Dozór weterynaryjny nad zwierzętami handlowymi i surowcami zwierzęcymi.

Na targowisku zbadano 719 koni.

Na stacjach kolejowych zbadano: koni 7, bydła rog. 2492 szt., cieląt 71, owiec 875, trzody chlewnej 4928 szt., mięsa 26,538 kłg., kiszek, żołądków i pęcherzy 838 kłg., skór 1350 szt., innych produktów 181,580 kg.

III. Rakarnia:

Dostarczono i zniszczono trupów: koni 19, prosiąt 7, psów 2, kotów 1; żywych 12 psów i 1 kota.

IV. Dozór weterynaryjno - sanitarny:

Dokonano oględzin: miejsc sprzedaży mięsa i ryb 396, mleczarni 40, stajen 95, obór 140, chlewni 3, rzeźni dla ptactwa 8, razem 682 oględzin, podczas których sporządzono 13 protokół policyjnych; ponadto lekarze weterynaryjni przyjmowali udział w 12 komisjach.

V. Rzeźnie.

Miejska: Poddano rzezi: bydła rog. 1727 szt., cieląt 4285, owiec 517, koni 30, trzody chlewnej 9210.

Wśród zwierząt tych stwierdzono, po uboju, następujące choroby: gruźlicę u 286 szt. bydła rog., u 1 owcy i 43 wieprzy, włośnicę u 16 i wągrzycę u 19 szt. trzody chlewnej, inne choroby u 535 zwierząt.

Bałucka: Zabito: bydła rog. 2025 szt., cieląt 6640, owiec i kóz 716, koni 47, trzody chlewnej 3338 sztuk.

Wśród zwierząt tych stwierdzono, po uboju, następujące choroby: gruźlicę u 294 szt. bydła rog., u 4 owiec i 26 wieprzy, nosaciznę u 1 konia, włośnicę u 4 i wągrzycę u 2 sztuk trzody chlewnej, inne choroby u 506 zwierząt.

OKÓLNIK Nr. 20.**I. Sprawa zgłaszania się pracowników miejskich do członków Prezydjum Magistratu.**

W myśl § 19 „Pragmatyki służbowej dla pracowników Zarządu m. Łodzi” wszelkie prośby, przedstawienia i zażalenia w sprawach osobistych i urzędowych wnosić pracownik powinien w drodze służbowej. Pomimo tego pracownicy miejscy zgłaszają się bardzo licznie do pp. członków Prezydjum Magistratu i to niejednokrotnie bez istotnej potrzeby, zajmując tylko nieprodukcyjnie czas członkom Prezydjum i sobie. Dla uniknięcia na przyszłość podobnych wypadków ustanawia się następujący tryb przyjmowania pracowników miejskich przez członków Prezydjum Magistratu:

a) pracownik, który pragnie osobiście zgłosić się do którego z członków Prezydjum Magistratu winien przedewszystkiem udać się do naczelnika Wydziału, urzędu, czy biura wzgl. jego zastępcy i wyłuszczyć mu przyczyny, powodujące konieczność osobistego zgłoszenia się u członka Prezydjum;

b) naczelnik Wydziału — urzędu — biura — decyduje o tem, czy pracownik może się zgłosić do Prezydjum Magistratu, czy też nie;

c) po uznaniu, że zachodzi konieczność osobistego zgłoszenia się pracownika do Prezydjum Magistratu, naczelnik komunikuje o tem telefonicznie p. Eugenjuszowi Ajnenkielowi, sekretarzowi Prezydjum Magistratu (telefon Nr. 66), który ze swej strony porozumiewa się z poszczególnymi członkami Prezydjum Magistratu i drogą telefoniczną zawiadamia pp. naczelników o tem, którzy z pracowników mogą być przyjęci przez członków Prezydjum i w jakich godzinach.

Zgłaszać się zatem mogą do Prezydjum Magistratu tylko ci pracownicy, którzy otrzymali zapewnienie przyjęcia w trybie wskazanym.

Jedynie w wyjątkowych wypadkach, w których rodzaj sprawy tego wymaga, pracownik może się zgłosić bezpośrednio do Prezydjum Magistratu.

II. Zgłaszanie się pracowników miejskich do Wydziału Prezydjalnego.

Zgłaszania się pracowników miejskich do Wydziału Prezydjalnego nabrało w ostatnich czasach charakteru masowego; weszło w zwyczaj, że pracownik, złożony podanie o pożyczkę, parokrotnie nieraz przychodzi do Wydziału Prezydjalnego w celu zasięgnięcia informacji, jaki bieg został nadany sprawie. To masowe zgłaszanie się pracowników utrudnia pracę, gdyż urzędnicy Wydziału Prezydjalnego stale zmuszeni są udzielać różnych informacji i wskutek tego właśnie następuje niejednokrotnie pewne opóźnienie w załatwieniu złożonych przez pracowników podań. Z drugiej strony nie może mieć miejsca taki stan rzeczy, by złożenie jakiegos podania pociągało za sobą przerywanie i opuszczanie zajęć służbowych przez pracowników dla informowania się o tem, w jakim trybie podanie zostanie załatwione, zwłaszcza, że w § 19 „Pragmatyki służbowej dla pracowników Zarządu m. Łodzi” wyraźnie została przepisana droga do wnoszenia wszelkiego rodzaju prośb, przedstawień i zażeń w sprawach osobistych i urzędowych.

Podaje się przeto do wiadomości i przypomina, że wszelkiego rodzaju podania składać należy drogą służbową i w takim terminie, by Wydział Prezydjalny miał odpowiednią ilość czasu na załatwienie sprawy; osobiste zgłoszenie się do Wydziału Prezydjalnego nie może mieć miejsca

i będzie tolerowane tylko w wyjątkowych wypadkach, kiedy zachodzi istotna potrzeba traktowania sprawy w trybie nagłym.

PP. naczelnicy i kierownicy zechcą ograniczyć do minimum zwalnianie pracowników od zajęć w celu załatwienia spraw w Wydziale Prezydjalnym; w każdym bądź razie nie może być pracownik zwolniony od zajęć, jeżeli chce się udać do Wydziału Prezydjalnego w celu osobistego złożenia podania względnie w celu zasięgnięcia informacji o stanie sprawy. Byłoby to bezcelowe z tego względu, że urzędnicy Wydziału Prezydjalnego nie będą udzielać żadnych informacji o tem, jaki bieg został nadany sprawie z tem, że pracownik otrzyma odpowiedź we właściwym czasie.

III. Sprawa nie pobierania przez pracowników miejskich zasiłków, wypłacanych przez Kasę Chorych na czas choroby.

Pracownicy miejscy stali w czasie choroby otrzymują w ciągu 6-ciu miesięcy pełne pobory, zaś pracownicy niestali i nieetatowi otrzymują w ciągu pierwszych 3-ch miesięcy pełne pobory, a w ciągu następnych 3-ch miesięcy — 50 procent. Składka za ubezpieczenie na wypadek choroby pokrywana jest całkowicie z funduszków miejskich.

Przyznawane pracownikom miejskim przez Kasę Chorych zasiłki pieniężne na czas choroby wpływają do Kasy Miejskiej na podstawie § 11 „Przepisów o udzielaniu pomocy lekarskiej pracownikom Zarządu m. Łodzi”, a to ze względu na to, że Magistrat wypłaca w czasie choroby pracownikom miejskim z własnych funduszków pełne pobory lub 50 procent.

Ten stan rzeczy znany jest ogółowi pracowników miejskich. Mimo tego jednak miały miejsce wypadki, że pracownicy miejscy podejmowali w czasie choroby zasiłki, przyznawane przez Kasę Chorych. Po ujawnieniu tych faktów udzielono tym pracownikom nagany i potrącono z poborów zasiłki wypłacone przez Kasę Chorych.

Podając powyższe do wiadomości, zaznacza się, że w razie powtórzenia się w przyszłości podobnych wypadków winni pobrania zasiłków pieniężnych z Kasy Chorych zostaną pociągnięci do odpowiedzialności służbowej.

Łódź, dnia 30 maja 1928 roku.

Dyrektor Zarządu Miejskiego:

(—) J. Zalewski.

Prezydent

(—) B. Ziemięcki.

KRONIKA MIEJSKA.

Z Komitetu Rozbudowy Miasta, 19 ub. m. pod przewodnictwem p. prezydenta Ziemięckiego, odbyło się posiedzenie Komitetu Rozbudowy Miasta, na którym obecni byli pp.: prezes inż. Holcgreber, ławnicy Izdebski i Kuk, radni Potkański, Cyrański, Milman i Waszkiewicz, dr. Mierzynski i St. Pawłowski, inż. Sunderland, dr. Skalski, inżynierowie miejscy Rodewald i Krzeczkowski oraz delegat Banku Gospodarstwa Krajo-

wego, dr. Rutowicz. Posiedzenie poświęcone było sprawie podziału kredytów budowlanych z funduszków B. G. K.

P. ławnik - przewodniczący Wydziału Budownictwa, Izdebski, zakomunikował, że, w myśl decyzji Dyrekcji Banku Gosp. Krajowego, 2-miljonowa suma funduszu dyspozycyjnego przelana została jako zaliczka na poczet kontyngentu roku następnego i sumę tę Komitet Rozbudowy

przekazał Magistratowi na budowę domów robotniczych; poza tem przyznana została dla m. Łodzi dodatkowa dotacja w kwocie 5 milionów złotych, które Bank Gospodarstwa Krajowego zamierza podzielić, jak następuje: Magistratowi 2,200,000 zł., Towarzystwu Budowy Domów Robotniczych (na Karolewie) 1,150,000 zł., Spółdzielni Urzędników Skarbowych zł. 600,000, Spółdzielni Oficerskiej zł. 400,000, na remont domów złotych 500,000 i na pożyczki drobne zł. 150,000.

W związku z kwestją pożyczki dla Tow. Budowy Domów Robotniczych, p. ławnik Izdebski złożył sprawozdanie z badań fachowych nad konstrukcją domów żużlowych, budowanych w Warszawie, która to konstrukcja ma być również stosowana przez T-wo Bud. Domów Rob. w Łodzi. Uwzględniając wyniki ekspertyzy, Komitet Rozbudowy postanowił zaakceptować udzielenie pożyczki T-wu Bud. D. Rob. w wysokości do 876,000 zł., biorąc za podstawę cenę jednostkową zł. 35.70. Co do pożyczki dla Spółdzielni Urzędników Skarbowych, Komitet postanowił wyłonić ad hoc komisję, celem zbadania charakteru spółdzielni na miejscu. Do Komisji tej weszli pp. ławnik Izdebski, r. Potkański i St. Pawłowski oraz z urzędu inż. Krzeczowski. Co do sumy 500,000 zł., przeznaczonej na pożyczki remontowe, postanowiono przesłać opinię Komitetu do Banku Gospodarstwa Krajowego z prośbą o wypowiedzenie się. W sprawie pożyczek na wykończenie już finansowanych robót oraz robót drobnych przyjęto zasadę klasyfikacji podań, według projektu podkomisji fachowej.

Wkońcu posiedzenia rozpatrzono podania Stow. „Lokator” i Pracowników Urzędu Wojewódzkiego, postanawiając uwzględnić je w ramach po zostających do dyspozycji Komitetu Rozbudowy funduszków pożyczkowych i zgodnie z posiadanymi kom-

petencjami ustawowemi. Powzięto również uchwałę, że właściciele, korzystający z pożyczek B. Gosp. Krajowego, powinni w razie potrzeby, oddać bezpłatnie teren, niezbędny pod rozszerzenie ulicy.

O granice „Wielkiej Łodzi“. Dnia 22 ub. m. pod przewodnictwem p. wiceprezydenta Rapalskiego, odbyło się posiedzenie komisji, wyłonionej przez Magistrat, dla spraw przyłączenia do m. Łodzi terenów okolicznych. W obradach brali udział pp.: ławnicy Izdebski i dr. Margolis, adw. Żelazowski, inż. inż. Lisowski, Krzeczowski, Kwapiszewski, Rodewald — oraz nac. Kazimierczak.

Sprawozdanie z prac podkomisji, powołanej do opracowania konkretnych wniosków rozszerzenia granic m. Łodzi, złożył p. ławnik Izdebski, zaznaczając, że zdaniem podkomisji, pożądane jest rozszerzenie granic Łodzi głównie w kierunku północnym, za czem przemawiają zarówno względy regulacyjne, jak gospodarcze. Wśród szeregu motywów podkomisji należy przytoczyć:

- 1) potrzebę zapewnienia Łodzi terenów budowlanych na północ od miasta;
- 2) ochronę przed parcelacją terenów leśnych;
- 3) konieczność zapobieżenia parcelacji dzikiej;
- 4) konieczność zapewnienia dla miasta terenów rolnych i rolnego pasa izolacyjnego.

Pożądane jest również rozszerzenie miasta i w innych kierunkach: na zachód — ze względu na potrzeby władz wczeskowych, na wschód — dla potrzeb rozbudowy, na poł.-zachód — celem wybudowania stacji filtrów, lotniska oraz dla względów przemysłowych; na południo-wschód — ze względu na rozwój dzielnic robotniczych. Ogółem — według maksymalnego projektu podkomisji — włączeniu do m. Łodzi podlegałoby około 12,000 ha.

W wyniku przeprowadzonej nad powyższym sprawozdaniem dyskusji, przyjęła Komisja wniosek p. wiceprezydenta Rapalskiego, idący w kierunku zapewnienia m. Łodzi w najbliższej przyszłości terenów z różnych względów najniezbędniejszych i do przyłączenia dojrzałych. Do takich, w myśl uzasadnień p. wiceprezydenta, zaliczone zostały tereny z okolicznych gmin: Łągiewniki, Chojny, Nowosolna, Brus, Rąbień i Radogszcz.

Następnie wybrana została w rozszerzonym składzie podkomisja, która zajmie się ostatecznym opracowaniem umotywowanych wniosków rozszerzenia m. Łodzi. Do podkomisji tej powołano pp. ławników Izdebskiego i dr. Margolisa, adw. Żelazowskiego, inż. Kwapiszewskiego i nac. Rosseta. Wnioski podkomisji mają być złożone Radzie Miejskiej na jednym z najbliższych posiedzeń poferyjnych.

Magistrat subsyduje kolonie letnie. Rokrocznie Magistrat m. Łodzi subsyduje kolonie, prowadzone przez Związek Obrony Kresów Zachodnich, które to kolonie przeznaczone są dla dzieci Polaków, zamieszkałych w Niemczech. W r. b. Z. Obr. K. Z. również organizuje w Polsce szereg kolonij, m. in. na terenie Województwa Łódzkiego mają być zorganizowane kolonie w Dąbju nad Nerem i Dzierżynie za Zgierzem.

W związku z powyższym Magistrat postanowił wyasygnować Zw. O. K. Z. na prowadzenie kolonij 10 tysięcy zł., co pozwoli ulokować na kolonjach około 100 dzieci polskich.

Frekwencja w bibliotekach miejskich. Według danych cyfrowych Wydziału Oświaty i Kultury, frekwencja w Miejskiej Bibliotece Publicznej (Andrzeja 14) w ciągu maja r. b. przedstawiała się następująco:

Ogólna frekwencja wyniosła 1496 osób, w tem 1059 mężczyzn i 437 ko-

biet. Według zawodów--wśród czytających było 598 uczniów szkół średnich, 137 studentów, 72 z zawodów wyzwolonych, 72 robotników i rzemieślników, 48 pracowników biurowych i handlowych, 29 nauczycieli, 17 przemysłowców i kupców, 6 urzędników państwowych i komunalnych oraz 517 innych zawodów.

Poczytność poszczególnych działów w okresie sprawozdawczym przedstawiała się jak poniżej: ogółem korzystano z 3263 dzieł, w tem z działu krytyki — 1080, nauki społeczne — 583, historia i geografia — 404, przyroda i matematyka — 349, nauki stosowane — 290, filozofja — 249, sztuki piękne — 229, czasopisma z lat ubiegłych — 99 i t. d.

Ogólny księgozbiór Miejskiej Biblioteki Publicznej zawierał 18,110 dzieł o 22,736 tomach.

W tymże okresie sprawozdawczym (maj 1928 r.) działalność I-ej Miejskiej Wypożyczalni książek dla dorosłych (ul. Rokicińska) przedstawiała się następująco:

Ogólna frekwencja czytających wyniosła 3503 osób, w tem 2633 mężczyzn i 870 kobiet. Prócz tego ze świetlicy korzystało 1639 osób. Według zawodów wśród czytelników było: 776 uczniów szkół średnich i studentów, 608 uczniów szkół wieczorowych, 1350 robotników, 69 nauczycielstwa, 700 innych zawodów.

W okresie sprawozdawczym czytelnicy ci ogółem korzystali z 6993 dzieł. Największym powodzeniem cieszyły się powieści i nowele obyczajowe — 2149 dzieł, powieści i nowele historyczne — 907, poezje i utwory dramatyczne — 666, historia — 487, podróże, opisy i przygody z fabułą — 467, nauki stosowane — 402, krytyka literacka — 349, przyroda i matematyka — 332, geografia — 275, nauki społeczne — 200 i t. d.

Księgozbiór Wypożyczalni ogółem składa się z 5392 dzieł o 6115 tomach,

W porównaniu z kwietniem r. b. frekwencja czytających wzrosła o 95 osób, zaś korzystających ze świetlicy spadła o 19 osób.

Z Miejskiego Urzędu Weterynaryjnego. Nowomianowany przez Magistrat inspektor weterynarii m. Łodzi dr. Marek Nehrebecki, przyjmuje interesantów codziennie od g. 9 do 10 rano (Wydział Zdrowotności Publicznej), Plac Wolności Nr. 1, I-sze piętro).

Abiturjenci Miejskiego Gimnazjum Męskiego im. J. Piłsudskiego. W roku bieżącym Miejskie Gimnazjum męskie im. J. Piłsudskiego ukończyli następujący uczniowie: Adamczyk Tadeusz, Awedyk Stanisław, Bibergal Jerzy, Biskupski Jerzy, Chibner Tadeusz, Chmieliński Jan, Cynkier Stanisław, Dietrich Henryk, Dobrski Henryk, Dynus Mieczysław, Dzienisiewicz Antoni, Golański Antoni, Gold Antoni, Górowski Bernard, Hauk Kazimierz, Hejkelmacher Nysen, Iwiński Tadeusz, Kabalski Marjan, Kazimierski Czesław, Kosiński Mieczysław, Koszyk Aleksy, Krupczyński Jan, Kuźnik Wład., Lewy Aleksander, Lisner Oskar, Litauer Wacław, Madaj Zygmunt, Magura Stefan, Malipan Bolesław, Martyni Stanisław, Matyskiewicz Stanisław, Nawrocki Józef, Patek Wiesław, Pruchnicki Stanisław, Sokołowski Mieczysław, So-

wiński Kazimierz, Sroczyński Kazimierz, Stelmasiak Jerzy, Tataj Henryk, Tenenbaum Jerzy, Wasilewski Leszek, Wiciński Zenon, Woźniak Jan, Woźniakowski Mieczysław, Wyszacki Zbigniew, Zalewski Franciszek, Zawadzki Tadeusz, Silber Mieczysław, Żądziński Mieczysław.

Zachorowania na choroby zakaźne w Łodzi. W ciągu tygodnia od 10-go do 16-go czerwca r. b. włącznie, do Wydziału Zdrowotności Publicznej zgłoszono następujące przypadki chorób zakaźnych w Łodzi:

dur brzuszny — 7 przypadków (w popr. tyg. 7 przyp.),
 płonica — 6 przyp. (w popr. tyg. 5 rzyg.),
 błonica — 13 przyp. (w popr. tygodniu 8 przyp.),
 odra — 19 przyp. (w popr. tyg. 8 przyp.),
 krztusiec — 5 przyp. (w popr. tyg. 2 przyp.),
 gorączka połogowa — 3 przyp. (w popr. tyg. 0 przyp.),
 róża — 0 przyp. (w popr. tyg. 1 przyp.),
 czerwonka — 2 przyp. (w popr. tygodniu 1 przyp.).

Ogółem 55 przypadków (w popr. tyg. 32 przyp.).

Z powyższego zestawienia uwidoczni się zwiększenie przypadków chorób zakaźnych wieku dziecięcego.

Z ŻYCIA MIAST POLSKICH.

SAMORZĄD STOLECZNY.

Budżet na rok 1929/30.

Rozpoczęły się w Magistracie prace nad nowym budżetem na rok 1929/30. Wskutek okólnika prezydium Magistratu, niektóre wydziały rozpoczęły zbieranie materiałów, które posłużyć mają przy układaniu budżetu.

Wydział Techniczny wydelegował kilku fachowców, którzy badają rzeźnie miejskie. Badania te mają na celu ustalenie, w jakiej mierze w nowym budżecie będą musiały być uwzględnione pozycje naprawy lub inwestycji w tych rzeźniach.

Wydział Zdrowia przystąpił także już do pracy.

Zmiany w budżecie nadzwyczajnym.

Komisja finansowo-budżetowa Rady Miejskiej przyjęła wniosek Magistratu w sprawie zmiany i powiększenia kredytów inwestycyjnych w budżecie nadzwyczajnym Magistratu na r. 1928/29 w związku z zaciągnięciem pożyczki amerykańskiej.

Dzięki tym zmianom budżet nadzwyczajny wzrósł w dochodach i wydatkach do 126,743,676 złotych Z tego pożyczka ameryk. dała 72,716,500 zł., szkolna pożyczka obligacyjna 10,000,000 zł., pożyczka z funduszu gospodarczego B. G. K. — 25,000,000 zł., pożyczka na wykup Cytadeli 8,000,000 zł. i t. d.

W myśl uchwał komisji, sumy te będą wydatkowane pod ścisłą kontrolą komisji radzieckiej kontroli pożyczek. Wezwano też Magistrat, aby wszelkie roboty budowlane były dokonywane jaknajprościej i oszczędnie.

Zezwolono również Magistratowi lokować wolne sumy rezerwowe w kupnie placów, po zatwierdzeniu przez komisję zakupów, pod warunkiem uzyskania zgody komisji kontroli pożyczek i wstawienia sum wydatkowanych do budżetu wydatków na r. 1929/30.

O oczyszczanie wody.

W Magistracie odbyła się konferencja w sprawie ustalenia sposobu racjonalnego badania wody. Konferencji przewodniczył wiceprezydent dr. W. Bogucki. Wzięli w niej udział wybitni specjaliści w dziedzinie bakterjologii, biologji i techniki sanitarnej. Konferencja trwała przez cały dzień z krótką przerwą, przyczem wygłoszono szereg referatów we wspomnianej sprawie.

Nawiązując do nowych zamierzeń Magistratu w dziedzinie oczyszczania wody, które częściowo są już wykonywane (budowa osadników otwartych przy ulicy Czerniakowskiej, zdecydowanie budowy szybkobieżnych filtrów amerykańskich przy ul. Koszykowej), konferencja ustaliła potrzebę

i zasady przeprowadzenia systematycznych wszechstronnych badań wody na rozmaitych stopniach przechodzenia jej od miejsca czerpania (od Wisły) aż do jej zużytkowania w mieszkaniach z kranów wodociągowych.

Sprawa szyldów i reklam.

Magistrat w swoim czasie zaskarżył do Najwyższego Trybunału Administracyjnego decyzję Min. Spraw Wewnętrznych w sprawie reklam i szyldów: mianowicie władza administracyjna orzekła, że Komisarjat Rządu posiada prawo decyzji przy wydawaniu zezwoleń na ustawianie reklam ulicznych lub zawieszanie szyldów.

Władzę komunalną sprawa ta obchodzi o tyle, o ile wchodzi w grę pobieranie opłat na rzecz miasta od reklam i szyldów lub o ile mają się one mieścić na terenie miejskim. Orzeczenie Najw. Tryb. Adm. oparte było na tym motywie, że każda reklama uliczna lub szyld musi być traktowany z punktu widzenia bezpieczeństwa i porządku publicznego; wadliwe ich ustawienie może grozić przechodniom, niektóre reklamy gromadzą tłumy i t. p.

Nowa ustawa budowlana, która weszła z d. 1 ub. m. w życie, inaczej ujmuje sprawę reklam. Mianowicie kontrola nad szyldami i reklamami ma należeć do inspekcji policyjno-budowlanej miasta. Nie jest wobec tego wyłączone, że o ile sprawa reklam oparłaby się ponownie o Najw. Tryb. Adm., nastąpiłoby nowe, odmienne od poprzedniego orzeczenie, albowiem ustawa budowlana ogłoszona była po poprzednim orzeczeniu.

W Magistracie odbywają się narady w tej sprawie. Prawdopodobnie dojdzie do zgodnego załatwienia spornej sprawy.

Wykup terenów wojskowych przez miasto.

Na zasadzie porozumienia władz wojskowych z prezydentem miasta, w ciągu lata czynne będą komisje,

których zadaniem będzie ustalenie warunków przejęcia przez miasto terenów wojskowych, w tej liczbie Cytadeli, esplanady Praskiej, szpitala Ujazdowskiego etc. Komisje te oszacują między in. wartość budynków i gruntów wojskowych, miasto zaś ustali termin ich wykupu, wnosząc corocznie do budżetu odpowiednią sumę, która w tegorocznym budżecie wynosi złotych 8,000,000.

154,000 złotych wyniesie udział Warszawy na wystawie w Poznaniu.

Magistrat uchwalił wypłacić zarządowi Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu 54,000 złotych jako ryczałtową należność za wybudowanie pawilonu dla m. Warszawy w bloku grupowym Związku miast i 50,000 złotych jako połowę przyznanej w budżecie nadzwyczajnym subwencji. W ten sposób udział w omawianej wystawie kosztować będzie Warszawę 154,000 złotych.

KRAKÓW.

Wiceprezydent miasta dr. Wielgus, w zastępstwie prez. Rollego, sfinalizował układy z konsorcjum bankowym Blair Co. w sprawie pożyczki w kwocie 4 milionów dolarów (netto). Kraków uzyska tę amerykańską pożyczkę na 8 $\frac{3}{4}$ procent i na dogodnych warunkach.

BRZEŚĆ NAD BUGIEM.

Dnia 17 ub. m. odbyły się tu wybory do Rady Miejskiej. Uprawnionych do głosowania było 16.874 osób. Głosowało 9.955 osób. Poszczególne listy otrzymały: lista Nr. 1 („BBWR”) 6 mandatów, Nr. 2 (P. P. S.) 3 mandaty, Nr. 3 (żydzi) 2 mandaty, Bund 1 mandat, Poalej Sjon-lewica 3 mandaty, Poalej Sjon-prawica 1 mandat, komuniści 2 mandaty, rosjanie 1 mandat i inne grupy 2 mandaty.

NOWOGRÓDEK.

Odbyła się tu konferencja w sprawie budowy linii kolejowej normalno-

torowej na przestrzeni Słonim — Nowogródek—Mołodeczno.

Zainteresowane sfery przemysłowe i gospodarze postanowiły przyjść z pomocą przy budowie kolei, biorąc na siebie część kosztów, oraz finansując ją przy pomocy kapitałów zagranicznych. Postanowiono powołać do życia specjalny komitet, któryby zajął się realizacją projektu.

KATOWICE.

Magistrat m. Katowic uchwalił zaciągnąć pożyczkę w sumie 10 milj. zł. na cele inwestycyjne. Z pożyczki tej magistrat przeznacza 1.100.000 zł. na rozbudowę rzeźni miejskiej, 1.300.000 zł. na budowę hali targowej, 1.200.000 zł. na budowę szkoły w Załężu, 640 tysięcy zł. na budowę szkoły w Hucie Załęskiej, wreszcie 4.500.000 zł. na budowę nowego szpitala miejskiego. Niezależnie od tych inwestycji magistrat katowicki postanowił przy pomocy innych kredytów i nadwyżek rozbudować wodociąg do Ligoty, kosztem 2—3 milj. zł., nadto wybudować dom ludowo-sportowy w Powódzcach, kosztem 300.000 zł., schronisko dla bezdomnych kosztem 650 tysięcy zł., dokończyć bloki mieszkaniowe dla robotników przy ul. Raciborskiej, wybudować dom dla oficerów i podoficerów, kosztem 600.000 zł. i plażę oraz pływalnię kosztem 450.000 zł. przy szosie, prowadzącej do Murcek, a wreszcie wybrukować i wyasfaltować szereg ulic w mieście.

ZAMOŚĆ.

Okres zimowy w gospodarce miejskiej zaznaczył się m. in. wydatną pomocą dla najuboższej ludności miasta: miasto prowadziło jadalnię, gdzie codziennie wydawano kilkaset obiadów bezpłatnie, dla najbardziej potrzebującej dziatwy szkolnej zaprowadzono dożywianie, dla najuboższych stosowano pomoc w naturze (węgiel itd.).

Obecnie w sezonie letnim Magistrat prowadzi roboty publiczne przy brukowaniu ulic na przedmieściach, budowie wielkiego domu czynszowe-

go (miejskiego), dokończeniu łaźni miejskiej i budynku w parku itd.

VI-ty Zjazd Higienistów we Lwowie.

W dniach 7 i 8 lipca 1928 r. odbędzie się we Lwowie VI-ty Zjazd Higienistów Polskich.

Tematem obrad będzie:

1. Uzdrawienie małych miast i wsi.
2. Organizacja szpitalnictwa w Polsce.

W program Zjazdu wchodzi zwiedzenie urzędzeń sanitarnych m. Lwowa, wycieczka do wodociągów miejskich, zwiedzanie muzeów, galeryj i bibliotek miasta.

Po zjeździe odbędzie się wycieczka do miejscowości uzdrowiskowych Wschodniej Małopolski.

Sprawy, które Zjazd ma się zająć, oraz referenci, niewątpliwie wzbudzą zainteresowanie lekarzy i działaczy społecznych.

Uczestnicy zjazdu i osoby im towarzyszące, będą korzystać z ulg kolejowych (66 procent niżki biletu powrotnego).

Główne biuro zjazdowe znajdować się będzie w Izbie handlowo-przemysłowej. — Uczestnictwo w zjeździe

wraz z przesłaniem udziału należy skierować pod adresem Komitetu organizacyjnego: Lwów, ul. Piekarska Nr. 52, Komitet VI Zjazdu higienistów polskich. — Opłata za udział w zjeździe wynosi 15 złotych, dla osób towarzyszących 7 złotych. W skład prezydium honorowego wchodzi: wojewoda lwowski, komisarz rządu p. o., prez. miasta Lwowa J. Strzelecki, zastępca komisarza rządu prof. M. Matakiewicz, rektor uniwersytetu prof. Gertsman, rektor politechniki prof. Tokarski, rektor Akademii medycyny weterynaryjnej prof. Markowski.

OGŁOSZENIE.

Dnia 23 maja 1928 r. do Rejestru Handlowego Sądu Okręgowego w Łodzi pod Nr. 251 zarejestrowanej spółdzielni „Towarzystwo Budowy Domów dla Pracowników Zarządu Miejskiego, Spółdzielnia z odpowiedzialnością udziałami” z siedzibą w Łodzi, Plac Wolności 14, gmach Magistratu, wciągnięto następujący wpis: Członkami zarządu obecnie są: Illnicz Hilarjusz, Szlindenbuch Edward, Szymański Roman, inż. Rodewald Jan, Richter Eugenjusz, a zastępcami ich są: Barczewski Jan, inż. Zenow Jan i Ankerstein Stanisław. Zarząd składa się z 5 członków i 3 zastępców.

Wydział Rejestru Handlowego
Sądu Okręgowego w Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Wydział Przedsiębiorstw Miejskich Magistratu m. Łodzi niniejszem podaje do wiadomości pp. właścicieli dorożek samochodowych, że stosownie do § 14 przepisów o eksploatacji dorożek samochodowych w m. Łodzi, wydanych przez Magistrat m. Łodzi, a zatwierdzonych przez Radę Miejską w dniu 25 czerwca 1925 r., przystępuje z dniem 2 lipca 1928 roku do dorocznego przeglądu samochodów.

Przeгляд odbywać się będzie na Pl. Wolności od g. 8 — 1 w następującym porządku:

dnia 2 lipca 1928 roku — dorożek samochodowych od Nr. 1 — 15 włącznie

3	4	5	6	7	9	10	11	12	13	14	16	17	18	19	20
16	31	46	61	76	91	106	121	136	151	166	181	196	211	226	241
30	45	60	75	90	105	120	135	150	165	180	195	210	225	240	250

Łódź, dn. 28 czerwca 1928 r.

MAGISTRAT m. ŁODZI.

Redaktor: Bolesław Dudziński,

Wydawnictwo Zarządu m. Łodzi.